

Verstoorde relaties

door: Peter Cuijpers

1 Samuël 17:55-20:43

Saul en David

1 Samuël 17:55 - 18:6. Saul kon haast niet geloven dat David de reus Goliat verslagen had. Wat was dat een moedige knaap, zo iemand kon hij wel gebruiken in zijn leger. *“Wiens zoon is toch deze jongeling, Abner?”* Abner wist het ook niet, maar al snel spoorde hij David op en nam hem mee naar Saul. Daar krijgt Saul het antwoord op zijn vraag: *“De zoon van uw knecht, de Bettehemiet Isai”* (vs. 55-58). Saul is zo onder de indruk van David, dat hij hem met zich meeneemt en niet toestaat dat hij naar zijns vaders huis terugkeert (18:2). Tussen David en Jonatan, de zoon van Saul, groeit een intense vriendschap. Ze sluiten een verbond met elkaar en Jonatan legt zijn wapens in de handen van David (vs. 3, 4).

Tussen Saul en David ontwikkelt zich een heel andere relatie. Als hij merkt dat David populairder is bij het volk dan hijzelf, wordt hij woedend en slaat zijn genegenheid om in misnoegen. Hij ziet David als een bedreiging voor zijn troon. Hij denkt: *“Ook het koningschap zal nog voor hem zijn. Sedert die dag sloeg Saul David met wantrouwen gade”* (vs. 5-9).

We kunnen allemaal wel eens kwaad worden op een ander, maar de toorn van Saul was zondig. Ze kwam voort uit jaloezie. Deze toorn bewerkt Gods gerechtigheid niet (Jak. 1:20). God waarschuwt ons voor dit soort boosheid, ze is een invalspoort voor de duivel (Ef. 4:26-27). Saul laat de zon over zijn toorn ondergaan, en de volgende morgen grijpt de boze geest [die van de HERE kwam] hem aan (vs. 10). Saul is zichzelf niet meer, hij gedraagt zich als een razende en probeert David met zijn speer aan de wand te spietsen (vs. 11). Toen dit niet lukte, werd hij bevreesd voor David; daarom verwijderde hij hem uit zijn omgeving (vs. 13). Er ontstond dus een verwijdering, die er uiteindelijk in resulteerde dat David wegvluchtte en de relatie tussen hen nooit meer goed is gekomen.

Hier zien we hoe een aanvankelijk goede relatie verstoord raakte. Het begon met jaloezie en de angst om de eigen status (als koning) te verliezen. Vertrouwen en genegenheid sloegen om in wantrouwen en haat. Jaloersheid behoort tot de werken van het vlees (Gal. 5:20). Als we dit onkruid niet met wortel en tak uitrukken, zal het voortwoekeren en onze vriendschappen en relaties verstikken.

In het oude Griekenland circuleerde het verhaal van een man die vanwege zijn eigen afgunst stierf. Zijn stadgenoten hadden een standbeeld opgericht voor één van hen, een beroemd Olympisch kampioen. Maar de man in kwestie, een concurrent van de gevierde atleet, was zo afgunstig dat hij zichzelf plechtig beloofde dat standbeeld te vernielen. Elke nacht, als het donker was, beitelde hij stukjes en beetjes het voetstuk weg om zó het beeld te ondermijnen en het ten slotte om te laten vallen. Op den duur had hij succes: het viel inderdaad om, alleen... boven op hemzelf. Hij verspeelde er zijn eigen leven mee. Hij was een slachtoffer van zijn eigen jaloersheid geworden.

Jaloezie is dodelijk, het gaat ten koste van ons geestelijk leven. Als het opkomt, ruk het dan meteen uit. Belijd het voor God als zonde, want als we het laten voortwoekeren, vervreemdt het ons van God en verstoort het onze relaties.

Saul en zijn kinderen

1 Samuël 19:1-17. David was voor Saul een obsessie geworden. Hij sprak er met zijn zoon Jonatan en met al zijn dienaren over om David te doden (vs. 1). Jonatan waarschuwde David en adviseerde hem om zich voorlopig schuil te houden, in de tussentijd zou hij

proberen zijn vader tot bezinning te brengen. In het gesprek met zijn vader werpt hij zich op als bruggenbouwer en waarschuwt hij zijn vader om zich niet aan onschuldig bloed te bezondigen (vs. 2-5). Zijn pleidooi voor David lijkt succesvol: Saul zweert bij de naam van de HERE die leeft, dat David niet ter dood gebracht wordt (vs. 6). Jonatan brengt dit goede nieuws meteen over aan David, en deze keert terug aan het hof van Saul (vs. 7).

Maar de rust is van korte duur, Saul is letterlijk bezeten om David te doden. Na de zoveelste poging om hem met zijn speer aan de wand te spietsen, houdt David het voor gezien. Nog dezelfde nacht vlucht hij weg (vs. 9-10). Saul denkt dat hij naar huis is gegaan en laat het huis van David bewaken. Bij het kriecken van de dag wil hij David doden. Mikal, Sauls dochter, de vrouw van David, weet wat hij van plan is en ze helpt David te vluchten. Als Saul merkt dat de vogel gevlogen is, is hij woedend. Mikal moet zich bij haar vader verantwoorden en redt haar leven door David in een kwaad daglicht te stellen (vs. 11-17).

1 Samuël 20:24-43. Jonatan blijft trouw aan zijn vriend David. Als het feest van de nieuwe maan is aangebroken, richt Saul een maaltijd aan. Jonatan staat op, en Abner zet zich naast Saul; maar de plaats van David blijft leeg. Saul is in de veronderstelling dat David onrein is, en laat het die dag voor wat het is (vs. 24-26). Maar als David de dag daarop opnieuw niet verschijnt, wordt hij wantrouwend. Hij vraagt aan Jonatan: *“Waarom heeft de zoon van Isai gisteren en ook heden niet aan de maaltijd deelgenomen?”* Jonatan neemt David in bescherming: *“David heeft mij dringend gevraagd, naar Betlehem te mogen gaan”* (vs. 27-29). Saul kent zijn zoon, en weet dat hij niet de waarheid spreekt. Hij ontbrandt in toorn tegen Jonatan, en er volgt een scheldpartij. Als Jonatan hier ook nog tegenin durft te gaan en het opnieuw voor David opneemt, krijgt Saul een waas voor zijn ogen. Daarop werpt hij zijn speer naar Jonatan om hem te doden (vs. 30-33a).

Nu is alle twijfel bij Jonatan weggenomen en weet hij zeker dat zijn vader vast besloten is om David te doden. Jonatan staat van de tafel op in brandende toorn (vs. 33b, 34). In de ochtend gaat hij met David het veld in en maakt hij duidelijk dat het voor David niet langer veilig is om te blijven. Hij moet zich zo snel mogelijk uit de voeten maken (vs. 35-40). Op hartstochtelijke en ontroerende wijze nemen zij afscheid van elkaar. David staat op en gaat heen, en Jonatan begeeft zich naar de stad (vs. 41-43).

Als er in je gezin maar één persoon is die vol haat en wrok zit, dan lijdt het hele gezin eronder. Relaties die vroeger goed waren, raken verstoord en worden

verziekt door de roddel en agressie van dat bewuste gezinslid. In het gezin van Saul werd bewaarheid wat in Jakobus 3:16 staat: *“want waar jaloersheid en twistzucht is, daar is wanorde en allerlei kwade praktijk”*. Toorn, als gevolg van jaloezie, is een van de meest voorkomende en meest vernietigende emoties die de mens kent. Zij heeft het allereerste gezin te gronde gericht en was de oorzaak van de eerste moord, toen Kaïn in woede zijn broer Abel doodde.

Sindsdien heeft toorn en boosheid miljoenen levens, huwelijken, vriendschappen en andere relaties verwoest. Iemand zoals Saul kan veel ellende veroorzaken. Scheldpartijen, manipulatie, intimidatie en leugens zorgen voor een gespannen sfeer. Huwelijken komen onder druk te staan, zoals Saul zorgde voor een scheiding tussen David en Mikal. De spanningen kunnen zelfs zo hoog oplopen dat een vader zijn eigen zoon om het leven probeert te brengen. Vrienden worden erdoor uit elkaar gedreven. Dit alles omdat er één persoon, één ‘Saul’ in het gezin is die naar het vlees leeft en weigert de zondige werkingen van het lichaam te doden (Rom. 8:13).

Dit soort tafereelen spelen zich niet alleen af in de kleine gezinskring, maar ook in Gods grote gezin, de Gemeente. Ook daar zijn mensen zoals Saul, die vleeselijk zijn: *“want als er jaloersheid en twist onder u is, bent u dan niet vleeselijk en wandelt u niet naar de mens?”* (1 Kor. 3:3). Wat is hiervan het gevolg? Partijvorming! (1 Kor. 3:4). Saul was geobsedeerd door David; hij kon over niemand anders meer spreken. Hij sprak over hem met zijn zoon Jonatan, met zijn dienaren, met zijn dochter(s)... Iedereen probeerde hij op zijn hand te krijgen en wie het niet met hem eens was, werd bedreigd of geïntimideerd. Dit is de kwade praktijk waarover Jakobus spreekt (Jak. 3:16).

Galaten 5:13-26; Efeziërs 4:29-32. Bitterheid, gramschap, toorn, geschreeuw en lastering bedroeven de Heilige Geest. Verstoorde relaties kunnen weer hersteld worden, als we ons niet door het vlees, maar door de Geest laten leiden. We worden opgeroepen elkaar te *dienen* door de liefde. Dienen betekent hier: *als slaaf dienen*. Dit houdt in dat we van onze ‘troon’ moeten afkomen om voor de ander door de knieën te gaan.

Breng daarom de relatieproblemen die jij (of u) misschien hebt in het gebed. Overdenk of je verstoorde relaties te maken hebben met de werken van het vlees. Is afgunst, wrok of verbittering in het spel? Ruim het op! Wordt vervuld met de Heilige Geest, en de vruchten van de Geest zullen niet uitblijven. Het is balsem, die verstoorde en verziekte relaties kan genezen.